

Seminární práce – Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích

Dne 23.1.2012 byl na webu Idnes.cz uveřejněn článek s názvem „Dvě stě spokojených v průzkumu. Politika těší nejvíc Čechů za rok,“ který čerpá ze zprávy o průzkumu veřejného mínění společnosti Stem, vydané taktéž 23.1.2012. V článku se uvádí, kolik dotázaných osob je spokojeno s politickou situací v zemi a kolik nikoliv. Zastoupení jednotlivých skupin osob v celkovém souboru dotázaných je porovnáváno s výsledky stejně zaměřených průzkumů provedených v minulých obdobích a rozdíly ve spokojenosti respondentů jsou dávány do souvislosti s událostmi, ke kterým v tom daném období na české politické scéně docházelo. Z obsahu článku se tak můžeme dovědět, že určitě spokojeno s politickou situací je 1% dotázaných, spíše spokojeno je 15% z nich, po 42% respondentů je naopak spíše nespokojeno a určitě nespokojeno. Dále je v článku uvedeno, že s politickou situací je tedy spokojeno nejvíce lidí od ledna 2011. Ono zvýšení spokojenosti obyvatel je přičítáno doznívání sváteční nálady lidí po Vánocích. Na závěr je v článku konstatováno, že stoupla spokojenost s prací prezidenta republiky, již kladně hodnotí 67% dotázaných, stejně tak se zvýšila spokojenost s prací parlamentu, s níž je nyní spokojeno 28% respondentů.

Originální studie pracuje z náhodně vybraným vzorkem 1258 respondentů a s ordinálními daty, kdy proměnnou je míra spokojenosti s politickou situací v zemi či s prací prezidenta, vlády nebo parlamentu. Výsledná data jsou v podobě relativních četností prezentována na koláčových i sloupcových grafech a v histogramech. Ve shrnutí výsledků průzkumu je kladen důraz na jejich souvislost s aktuálním politickým děním a na to, se kterou politickou stranou konkrétní skupina respondentů sympatizuje.

Údaje, které byly použity v článku publikovaném na zpravodajském portále Idnes.cz kopírují originální studii a konkrétní čísla nebyla nikterak zkreslena. Dá se říct, že zveřejněný článek je v podstatě zkrácenou verzí originálního průzkumu, byly převzaty i některé grafy prezentující výsledky studie. Jediné, co bylo z původního průzkumu prakticky vynecháno, je spojitost mezi spokojeností nebo nespokojeností respondentů a jejich příslušností ke konkrétní politické straně, případně tím, s jakou politickou stranou sympatizují, což je aspekt, který mohl mít na výsledky průzkumu nemalý vliv. Porovnáme-li například členské základny koaličních a opozičních stran, zjistíme, že ty opoziční mají více než dvojnásobný počet členů. Dále tu jsou mnohem početnější skupiny těch lidí, kteří sice nejsou přímo členy žádné politické strany, ale s některou z nich dlouhodobě sympatizují a nenechají se ve svých názorech jen tak ovlivnit událostmi

posledních pár měsíců nebo třeba ročním obdobím, jak je zmiňováno ve zprávě o průzkumu. Těmi opravdu vhodnými respondenty pro podobný průzkum veřejného mínění zůstávají tak pouze ti dotazovaní, kteří běžně nesympatizují s žádnou politickou stranou a jejich názor na situaci na politické scéně je ovlivněn opravdu jen jejich momentální spokojeností s činností politiků a nikoli osobními sympatiemi. Uvážíme-li tedy, že zastoupení těchto respondentů nejsme ze zveřejněných zpráv schopni nikterak odvodit, stěží můžeme hovořit o relevantnosti takového průzkumu. Vypovídací hodnotě zveřejněných statistik nepřispívá ani velikost vybraného souboru respondentů, který tvoří jen 0,2 % populace a může tak být zatížen poměrně velkou výběrovou chybou. Nejvýraznější otázkou tedy je, jaké zastoupení jednotlivé skupiny potenciálních respondentů v průzkumu skutečně měli. Velmi problematickým místem publikovaného článku je také jeho nadpis a úvod. Nadpis „Dvě stě spokojených v průzkumu. Politika těší nejvíc Čechů za rok“ by mohl vzbudit zdání, že z níže popsaného výzkumu vyplynulo, že Češi jsou z politickou situací v zemi spíše spokojeni, i když ve skutečnosti je tomu přesně naopak, což potenciální čtenář může zjistit, až začte-li se hlouběji do obsahu statě. To je v rozporu se samotnou funkcí nadpisu, který by měl shrnovat nejdůležitější informaci článku a upozorňovat na ni. Stejně tak v anotaci pod nadpisem se píše o tom, že s politickou situací v České republice je spokojeno nejvíce lidí za poslední rok, a že nejvíce si podle veřejného mínění polepšil prezident republiky. K tomuto se v anotaci ještě dodává, že průzkumu se zúčastnilo téměř třináct set osob. Pokud si čtenář takový úvod přečte, může jej ještě více utvrdit v dojmu, který si utvořil na základě nadpisu. Pokud by pak nepokračoval čtením samotného článku, mohl by zůstat přesvědčen, že lidé jsou s politickou situací víceméně spokojeni a nezjistil by, že ono „nejvíce za poslední rok“ znamená pouze 16% respondentů.

Pokud si čtenář tedy přečte celý zveřejněný článek a nespokojí se pouze s nadpisem a stručnou anotací, dostane se mu v podstatě stejných informací, jakých by se mu dostalo i při čtení originální zprávy o průzkumu veřejného mínění, jak ji zveřejnil samotný autor průzkumu.

Sice s trochu „odřenýma ušima“ (práce je dosti na politické téma, méně pak na statistické, navíc neskýtá mnoho možností téma statisticky naplnit), ale úvahy zde jsou, takže přijímám. 10b